

شرایط و نحوه نگه داری صحیح داروها

شرایط و نحوه نگه داری داروها می تواند بر کیفیت، اثربخشی و عوارض جانبی ناشی از مصرف داروها تاثیرگذار باشد. برای نگه داری دارو ها در منزل باید به شرایط نگه داری آن ها که روی جعبه یا بروشور داخل جعبه دارویی ذکر شده است دقت نمایید. هم چنین می توانید نحوه صحیح نگه داری داروها را از دکتر داروساز سوال نمایید.

تاریخ انقضا مصرف دارو بهترین زمان مصرف آن را مشخص می کند و لازم به ذکر است که داروها با فرا رسیدن تاریخ انقضا دیگر نباید مصرف شوند. در صورت مصرف داروهای تاریخ گذشته ممکن است که اثر بخشی مورد نیاز از دارو مشاهده نگردد و بیمار مجبور شود اقدامات درمانی غیر ضروری انجام دهد. داروهای تاریخ گذشته همیشه بی اثر نیستند، بلکه به مرور زمان به دلیل بروز تغییرات در دارو، ممکن است مواد شیمیایی سمی ایجاد شود که می تواند فرد مصرف کننده داروی تاریخ گذشته را با خطر مسمومیت مواجه کند. در نتیجه ضروری است قبل از مصرف دارو، به تاریخ انقضای درج شده روی بسته بندی آن توجه شود.

داروها باید در شرایط مندرج روی بسته بندی دارویی نگه داری شوند. در صورتی که داروها در دمای بالاتر از آنچه که توصیه شده و در معرض نور و رطوبت نگه داری شوند، ممکن است بسیار زودتر از فرارسیدن تاریخ انقضا غیر قابل مصرف شوند.

توصیه های لازم در نگه داری انواع مختلف شکل های دارویی

- **قرص و کپسول** : توصیه می شود بخشی که تاریخ انقضای دارو روی بلیستر قرص و کپسول حک شده است، با قیچی بریده نشود تا بتوانید از تاریخ انقضا قرص و یا کپسول موجود در بسته بندی تا تمام شدن بسته مطلع باشید. بهتر است مصرف قرص یا کپسول را از یک سمت بلیستر که تاریخ انقضا در آن درج نشده شروع کنید تا در صورت نیاز به بریدن بلیستر با قیچی، تاریخ انقضای آن حذف نشود. انواع خوراکی قرص ها و کپسول ها، به دلیل پایین بودن دما و رطوبت بالاتر یخچال نسبت به محیط بیرون، در صورت گذاشتن در یخچال زود تر فاسد می شوند. قرص های واژینال در صورت رعایت شرایط نگه داری و استفاده از اپلیکاتور یکبار مصرف تا آخر تاریخ انقضا قابل مصرف می باشند.
- **قطره، کرم و ژل چشمی** : این اشکال دارویی پس از باز شدن درب تا یک ماه قابل مصرف می باشند و بعد از این مدت باید دور ریخته شوند.
- **قطره گوش و بینی**: در صورت محکم بودن درب ظرف بعد از مصرف و در صورت عدم یخ زدگی و عدم تغییر رنگ، حداکثر تا پایان تاریخ انقضا قابل استفاده می باشد هر چند باید در نظر داشت که با مصرف تدریجی احتمال تغلیظ دارو وجود دارد.
- **قطره های خوراکی**: بعد از باز کردن درب قطره خوراکی، حداکثر تا یک ماه قابل نگه داری می باشد. فقط در مورد قطره نیستاتین بعد از شروع مصرف تا یک هفته در یخچال قابلیت نگه داری دارد.
- **شربت و سوسپانسیون**: برخی سوسپانسیون ها آماده مصرف می باشند و برخی با افزودن آب جوشیده سرد شده آماده مصرف می شوند. بیشتر سوسپانسیون ها در دمای اتاق تا هفت روز و در یخچال تا چهارده روز قابل نگه داری می باشند. به غیر از سوسپانسیون **کواآموکسی کلاو** که به

دمای بالا بسیار حساس است و به محض آماده سازی، باید به یخچال منتقل شود که در این صورت تا هفت روز در یخچال قابل نگه داری است. توجه شود که اگر سوسپانسیون کوآموکسی کلاو از رنگ کرم روشن تغییر رنگ داد و تیره تر شد، قابل مصرف نمی باشد.

دقت شود سوسپانسیون ها دو فاز دارند که با تکان دادن شیشه دارویی، فاز جامد آن در فاز مایع پخش و یکنواخت می شود. اگر لایه زیرین سوسپانسیون، با تکان دادن معمولی یکنواخت نشد، در اصطلاح کیک ایجاد شده و قابل مصرف نمی باشد.

ضمن باز کردن باند محکم درب بطری در انواع محلول های خوراکی مایع، در صورت محکم بودن درب آن و عدم تغییر خواصی مثل بو، مزه و رنگ، در مورد شربت تا یک ماه و در مورد الگزیر، تا آخر تاریخ انقضا قابل مصرف می باشد. هر چند به جهت تغلیظ دارو در اثر نگه داری طولانی، استفاده آن در کودکان و سالمندان توصیه نمی شود.

- **اسپری تنفسی و اسپری بینی:** در صورت شست و شوی صحیح سیلندر اسپری ها، تا پایان تاریخ انقضا قابل استفاده می باشند. به دلیل قابل اشتعال بودن پوکه اسپری های تنفسی، لازم است از نزدیک کردن آن ها به آتش جلوگیری کرد.

- **کرم ها و پماد ها:** این محصولات و به طور کلی فرآورده های آرایشی بهداشتی بسته به نوع فرآورده دارای تاریخ انقضایی از 6 ماه تا 24 ماه پس از بازکردن درب ظرف می باشند که به صورت یک عدد در کنار تصویر یک قوطی با درب باز شده روی بسته بندی فرآورده ترسیم می شود. توصیه می شود بعد از مدت اعلام شده بر روی بسته بندی، لوازم آرایشی را به طریق مناسبی دور بریزید زیرا بسیاری از آن ها بعد از این زمان در صورت استفاده ایجاد عوارض می نمایند. همچنین از مصرف پماد ها و کرم هایی که قوام خود را از دست داده اند، سفت یا آبکی شده و از بسته بندی نشست کرده اند، بپرهیزید و آن ها را دور بریزید.

- **آمپول:** این داروها به عنوان داروی یکبار مصرف بوده و بلافاصله بعد از باز شدن باید استفاده و باقیمانده آن دور ریخته شود.

بعضی از ویال ها به اصطلاح یک بار مصرف بوده یعنی مقدار باقی مانده بعد از شروع مصرف دور انداخته می شوند اما بعضی از آن ها (مانند ویال های انسولین) به صورت چند دوز و چند بار مصرف بوده و گاهی می توانند بر حسب نوع دارو تا چهار هفته بعد از شروع مصرف نیز قابل نگه داری باشند. ویال های پودری بعد از انحلال با حلال طبق بروشور کارخانه سازنده قابلیت نگه داری دارند.

- **محلول های حجیم:** محلول های حجیم تزریقی بعد از قرار دادن ست سرم بلافاصله باید تزریق شوند. محلول های حجیم شست و شو بلافاصله بعد از باز کردن برای شستشوی زخم ها باید استفاده شوند، زیرا در غیر این صورت در زخم های باز می توانند موجب عفونت گردند. از انجماد محلول های حجیم باید جلوگیری کرد. نگه داری بسیاری از آن ها در درمای اتاق بلامانع می باشد.

باید توجه داشت که داروهای تاریخ مصرف گذشته باید به طریق مناسبی امحا شوند. شما می توانید با مراجعه به لینک (لینک مطلب آموزشی

امحا داروها در سایت معاونت غذا و دارو-پیوست 1) در خصوص نحوه صحیح امحا داروها اطلاعات لازم را کسب نمایید.

"با افزایش آگاهی در مورد داروها در حفظ سلامتی خود و اطرافیانمان پیش قدم باشیم"

"دفتر نظارت و پایش مصرف فرآورده های سلامت، معاونت غذا و دارو البرز"